

Vrijdag 28/08/1914 - ochtendeditie

Parijs, 27 augustus. Aan de Maas hebben de Fransen de Duitsers krachtig teruggeslagen en een vaandel vermeesterd.

De Belgische troepen die Namen hebben verdedigd en het Franse regiment dat hen heeft gesteund, hebben zich bij de Franse linies in het noorden gevoegd.

Het Engelse leger, aangevallen door een grote overmacht is na een schitterende tegenstand teruggetrokken.

De uitval der Belgische troepen uit Antwerpen houdt verscheidene Duitse divisies van de hoofdmacht af.

Antwerpen, 27 augustus. De generale staf heeft vanavond geen communiqué uitgegeven.

Antwerpen, 27 augustus. Koning George van Engeland heeft koning Albert het volgende telegram gezonden: "Met afgrijzen heb ik vernomen van het gevaar dat gij hebt gelopen door het werpen van bommen uit een Duits luchtschip. Ik hoop dat de koningin en de kinderen niet onder de schrik hebben geleden. Ik volg met bewondering de heldedaden van de dappere leger."

De veldslag in België.

Londen, 25 augustus.

Het is moeilijk, om met de weinige gegevens die de censuur ons gunt, over de slag in Zuid-België, - zal hij de slag bij Bergen en Charleroi heten in de geschiedenis? - te schrijven. Het is winst voor de Duitsers, zoveel is zeker. In hoever is de slag zelf een nederlaag geweest of kan men het terugtrekken der verbondenen geheel schrijven op rekening van de raadselachtig snelle val van Namen? De Engelsen hadden in

het gevecht “het terrein behouden”, vernamen wij gisteren. Wij weten nu, dat er ongeveer 2000 doden en gewonden zijn: een ernstig gevecht is het dus geweest. Het eerste bloed door Engeland op het vasteland gestort sinds de Krimoorlog, 60 jaar geleden. En de voornaamste gevolgtrekking die uit de gebeurtenissen van zondag te maken valt, is wel, dat er nog heel wat meer zal vloeien. Voor de meeste en ook voor veel deskundigen Engelsen is het resultaat van de slag een grote teleurstelling geweest. Er waren wel hoe langer hoe meer waarschuwingen losgekomen, dat het Duitse leger, zoals het zich na de omverwerping van de tegenstand van Luik in België vertoonde, een geducht wapen van aanval was. De snelle en rake bezetting van driekwart België had ook wel indruk gemaakt. Maar wie kon voorzien, dat Namen geen stand zou houden! En nu heeft het gelijktijdig opdringen aan Frankrijk's oostgrens wel overtuigend bewezen, dat de legermacht, die Duitsland op het ogenblik kan afzonderen voor de westelijke oorlog, geen kleinigheid is.

De bladen, ik seinde het al, trachten niet de ernst van de tegenslag te verbloemen. Dat was ook niet wel mogelijk, want onder hun suggestie verwacht het publiek gans andere dingen. Maar ze houden vol, en dat is ook zeker de algemene overtuiging van het Engelse volk, dat de Duitsers op de duur aan het kortste eind moeten trekken. Het blijft de oude redenering: de verbondenen behoeven in het Westen voorlopig slechts te verdedigen, tijd te winnen, en de terugtocht van zondag bewijst natuurlijk volstrekt niet, dat de sterke verdedigingslinies op de Franse grens, waar de invallers nu komen te staan, zomaar omver gestoten zullen worden. Intussen treedt het Russische leger Pruisen binnen en noopt op de duur de Duitsers om hun greep op het Westen te verzwakken.

Hoe dan ook, het is een ernstig uur, in dit land. De tijd voor het ontwerpen van nieuwe kaarten van Europa is voorlopig voorbij. Er is ander werk te doen. Vanmiddag heeft Lord Kitchener zijn

maidenspeech gehouden, niet slechts als minister, maar ook als parlamentslid. Het zal in Englands parlementaire geschiedenis niet vaak zijn voorgevallen, dat de minister met het geijkte beroep op de welwillendheid van het Huis moet beginnen. Hij schijnt geen redenaar te zijn. Volgens een verslag “zette hij zijn bril op en las als volgt ...”, hetgeen geen heroïsche indruk maakt. Maar niemand verwacht of verlangt welsprekendheid van Lord Kitchener. Hij had enkele belangrijke dingen te zeggen. Natuurlijk voor het nationaal zelfgevoel strelend, dat de houding der Britse troepen met zoveel lof kon worden besproken. Maar waar het in de rede op aan kwam, was de verklaring, dat het in de bedoeling der regering lag om het leger op het vasteland gestadig uit te breiden tot op 30 divisies toe, en dat de spreker rekening hield met een lange duur van de oorlog, langer zelfs dan drie jaar.

Dat wil zeggen, dat de Engelse regering (dat was niet anders te verwachten en zo schrijft ook de Franse pers) de strijd wil volhouden tot de overwinning toe. Men huivert bij de gedachte, wat er van ons rampzalig Europa geworden moet zijn na zeg een jaar, om van drie jaren te zwijgen!, van deze verwoestende oorlog. Drie weken zijn genoeg geweest om België overhoop te werpen. Geen land, althans niet dat ik me kan voorstellen, kan deze oorlog langer dan een half jaar volhouden, behalve Engeland. En in die omstandigheid ligt de voornaamste oorzaak van dat ongeschokt zelfvertrouwen van dit volk. De overwinning, zijn Duitse en Franse autoriteiten het er niet over eens geweest? moet liggen bij hem, die het langst kan volhouden. “Wij kunnen het het langst volhouden”, weten de Engelsen.

Het Duitse veldtochtplan.

In de Daily Chronicle vinden wij een erkenning van de misrekening der bondgenoten ten aanzien van het Duitse veldtochtplan tegen

Frankrijk. Uitgaande van een officieuze mededeling in de Temps, dat het grootste deel van het Franse leger oorspronkelijk naar de grenzen van Elzas-Lotharingen was gezonden, omdat vandaar de grote aanval verwacht werd, stelt de bijzondere correspondent der Daily Chronicle te Parijs, G. H. Perris, de vraag hoe het mogelijk is, dat Frankrijk zijn noordergrens betrekkelijk zo weinig beschermd kon laten, en hoe, ook na de inval van de Duitsers in België, noch te Londen, noch te Parijs een Duitse opmars naar Frankrijk werd verwacht, zoals thans wordt volbracht.

De schrijver wijst er dan op dat de door het Duitse leger gekozen weg van Keulen over Aken en Brussel door de Dendervallei blijkbaar al lang tevoren was bepaald en dat dit veldtochtplan in alle bijzonderheden moet zijn uitgewerkt geweest toen nog niemand aan een oorlog dacht. De oorlog is plotseling gekomen en met een schijnbaar onbeduidend voorwendsel begonnen. Iedereen stond er verbluft van. Toch hadden de Fransen als goede militairen vooruit moeten zien en, zo zal men nu achteraf zeggen, moeten voorbereid zijn op hetgeen thans gebeurt. Dat zij dit niet zijn, is slechts hieraan toe te schrijven dat zij, en met hen de Engelsen, nooit hadden kunnen denken dat Duitsland er toe zou overgaan om België te vernietigen ter wille van zijn veldtochtplan tegen Frankrijk. Men had ten hoogste op het schenden van de uiterste oostelijke grenzen van België gerekend, maar niemand kon verwacht hebben dat Duitsland door de westelijke vlakte van België heen zou trekken.

Een bijzondere berichtgever van de Daily News wijst erop, dat de verbindingslijnen der Duitse legermacht bij een snelle zuidwaartse opmars door België ieder ogenblik kans lopen om door het nog niet verslagen Belgische veldleger te worden afgesneden. Het Duitse leger "hangt in de lucht". Het heeft niets achter zich. Alles is gezet op de overwinning van het voorwaarts rukkende leger. Er is geen tweede linie met het oog op een mogelijke nederlaag. En tussen

Brussel met zijn kleine bezetting en de Duitse grens merkt men niets van aanrukkende versterkingen.

Men meldt ons uit Maastricht:

Van bevriende zijde ontving ik een papier vol aantekeningen, gemaakt door een Belgische apotheker uit een der plaatsjes benoorden Luik, aan de rechteroever der Maas. Enkele laten we hier volgen:

Te Jupelle hebben de Duitsers een brug over de Maas aangelegd, om dit plaatsje met Herstal te verbinden.

Wandre. De brug bestaat nog, maar is ondermijnd (miné) door de Duitsers. Deze hebben de 23e augustus de rue Du Pont gebarricadeerd en hebben er verdedigingswerken gemaakt. De weg naar Luik is eveneens van barricades voorzien door de gendarmerie, om het verkeer met Luik te verhinderen. Aan de kant (dans le flanc) van de berg maakt men loopgraven, evenals op de hoogte van Rabosée en Xhavée. Het is van dit punt, dat de projectielen van meer dan 500 kilo gericht werden op de forten van Pontisse en van Liers. Voor deze projectielen gebruikte men kruit zonder rook, hetgeen verhinderde, dat men van het fort Pontisse kon zien, vanwaar de projectielen geworpen werd.

Dan geeft hij een overzicht van de plaatsjes Bois la Dame en Rabosée, waar op 15 en 16 augustus huizen verbrand te zijn en personen gefusilleerd. Van Cheratte, waar huizen geplunderd zijn en de notabelen met de armen omhoog door het plaatsje gevoerd. De wapenfabrikanten zijn van alles beroofd en alle kelders zijn leeggemaakt.

Barchon. Het hele plaatsje is vernield, met uitzondering van negen huisjes; het gehucht Chefneux is ook verwoest, evenals de boerderij Delhez.

Argenteau. De metalen brug, die opgeblazen is, is vervangen door twee houten bruggen, waarvan een zeer stevig op schragen. En dan eindigt hij: wat blijft erover van die mooi gelegen plaatsjes?

Men meldt ons uit Maastricht, op 28 augustus:

Heden zijn drie gewonde Duitsers, die in Heerlen verpleegd werden, naar hier overgebracht. Ongeveer 80 vluchtelingen, allen mannen uit de dorpen Bilzen en Mopertingen, kwamen hedennamiddag aan; ze beweerden dat de Duitsers alle mannen meenamen om voor hen te werken, het schijnt echter dat vrees voor wat hun van elders verteld is, hun hierheen heeft gedreven, want er zouden geen Duitsers in de buurt zijn.

Het comité heeft er dan ook veel teruggezonden. De vluchtelingen in Maastricht blijven voorlopig hier, uit Eijsden gaan er 400, nu hele gezinnen, naar Oldebroek.

Te Maastricht verschijnt dagelijks een oorlogsbuletin in de Franse taal ten behoeve van de Belgische vluchtelingen aldaar, van wie velen al een paar weken lang geen oorlogsnieuws hebben gelezen.

Antwerpen, 27 augustus. Te Mechelen is geen enkele Duitser binnengekomen. Geen nieuws vanmiddag. De vluchtelingen uit de Mechelse streek worden teruggezonden.

Vrijdag 28/08/1914 - avondeditie

Berlijn, (Zonder opgave van datum en vermoedelijk door de censuur besnoeid).

Namen viel na een beschieting van twee dagen.

Het leger van hertog Albrecht van Wurtemberg heeft de door hem verslagen troepen over de Semois vervolgd en is over de Maas getrokken.

Uit Antwerpen deden vier Belgische divisies gisteren en eergisteren een aanval op onze verbindingslijnen in de richting van Brussel. De tot opsluiting van Antwerpen achtergelaten strijdkrachten versloegen deze Belgische troepen, maakten vele gevangenen en vermeesterden kanonnen.

De Belgische bevolking heeft bijna overal aan de gevechten deelgenomen. Daarom zijn de strengste maatregelen tot onderdrukking van het bendewezen der franc tireurs genomen.

De bescherming van de verbindingslijnen moest totnogtoe aan onze legers zelf overgelaten worden. Daar de tot dat doel achtergelaten troepen echter in het front nodig zijn voor de verdere opmars, heeft zijne Majesteit de mobilisering van de landstorm gelast. Deze wordt tot beveiliging van de verbindingslijnen en de bezetting van België opgeroepen. Dit onder Duits bestuur komende land zal voor alle behoeften van het leger gebruikt worden om het gebied van het vaderland te ontlasten.

Was getekend von Stein, kwartiermeester-generaal.

Parijs, 27 augustus.

De Belgische veldtroepen, die mede Namen hebben verdedigd, en een Frans regiment, dat hen had versterkt, hebben onze linies bereikt.

In België heeft het Belgische leger uit Antwerpen zich door een aanvallende beweging losgemaakt. Het houdt verscheidene Duitse divisies vast.

De onzijdigheid van België.

Londen, 28 augustus. In een uitvoerig rapport, door de (teruggeroepen) Britse gezant te Berlijn uitgebracht aan minister Grey, wordt een relaas gegeven van de gebeurtenissen, die aan het afbreken van de diplomatieke betrekkingen zijn voorafgegaan. De gezant vroeg de vierde augustus aan de Duitse regering of Duitsland zich zou onthouden van schending van de neutraliteit van België. De Duitse minister van buitenlandse zaken antwoordde dadelijk "neen", want de Duitsers waren de Belgische grens al over gerukt. De minister legde uit dat Duitsland verplicht was Frankrijk binnen te vallen langs de gemakkelijkste weg en zo spoedig mogelijk een beslissende slag te slaan, wijl het voorwaarts brengen door de fortelinies aan de Franse Noordoostgrens groter tijdverlies zou veroorzaken. De minister betreurde het, dat het Duitsland onmogelijk was zich uit België terug te trekken.

Nadat de Britse gezant het ultimatum van Engeland aan Duitsland had overhandigd, betuigde de Duitse minister van buitenlandse zaken zijn diepe smart erover, dat zijn gehele politiek, die erop gericht was geweest, Engeland als vriend te winnen, en door Engeland's tussenkomst ook de vriendschap van Frankrijk te verwerven, thans schipbreuk had geleden.

De Britse gezant verklaarde, dat Engeland met het oog op zijn verplichtingen niet anders had kunnen handelen.

De gezant bracht daarna een bezoek aan de rijkskanselier, die zeer opgewonden was en een lange toespraak hield, waarin hij verklaarde, dat Engeland om derwille van een vodge papier waarop het woord "neutraliteit" geschreven stond, thans een oorlog ging beginnen met een verwante natie. Zijn ('s kanseliers politiek) van vriendschap voor Engeland was nu als een kaartenhuis ineengestort.

De Britse gezant ontkende met kracht de bewering van de rijkskanselier, dat Engeland de verantwoordelijkheid zou dragen voor de vreselijke gebeurtenissen, die thans zouden komen. De gezant wees erop, dat Engeland's eer het verplichtte, de neutraliteit van België te verdedigen. Geen vrees voor de gevolgen zal Engeland tegenhouden.

Berlijn, 28 augustus. De burgemeester van Brussel heeft aan de Duitse plaatselijke bevelhebber meegedeeld, dat de Franse regering aan de Belgische had verklaard, dat zij in de onmogelijkheid verkeerde België offensief te steunen, daar zij zelf geheel tot het defensief gedwongen was.

Van militaire zijde schrijft men ons:

Van het westelijk oorlogstoneel valt weinig te melden, wat niet zeggen wil, dat er weinig belangrijks gebeurt. Het zal daar niet zijn, als hier in ons rustig Nederland, waar de soldaat nu en dan twee à drie dagen naar huis mag gaan, om zijn familie weer eens te zien en zijn zaken te regelen.

Geen van beide partijen schiet op. Ongetwijfeld zullen de Duitsers met kracht trachten door te dringen, maar de Fransen weten hem blijkbaar met evenveel kracht te keren. Wel zijn overal de Franse

aanvallen gestuit, maar dat wil niet zeggen dat de Fransen defensief niet volkomen tegen hun taak zijn opgewassen. We schreven het al eerder, het Franse leger rechtsomkeert op een holletje naar Parijs, het is te dwaas om er van te spreken. Theoretisch moet de aanvaller sterker (in aantal) zijn dan de verdediger, wil hij zijn doel bereiken. Immers, de aanvaller moet vooruit, zich meer blootgeven, dan de verdediger, die zich in het terrein gedekt kan opstellen. De verdediger heeft dus grotere doelen om te bevuren, dan de aanvaller, om over andere bijkomstige voordelen niet te spreken. Hij zal dus meer verliezen toebrengen dan zelf lijden. Theoretisch is dit waar, maar de praktijk leert, dat de meeste gevechten gewonnen zijn door de zwakste partij. De reden hiervan is te zoeken in andere factoren dan getalsterkte, factoren echter, die, menen wij, in deze krijg tussen Duitsers en Fransen, geen overwegende invloed zullen uitoefenen. Het feu sacré, het elan, we vinden het aan beide zijden.

Geen wonder dus, dat er zwaar gestreden moet worden, om vooruit te komen.

Moderne veldslagen kunnen dagenlang duren. Theoretisch was dit te verklaren, de oorlogen van de laatste tijd hebben dat vermoeden bevestigd. We leven niet meer in de tijden, toen de wederzijdse krijgsmachten elkaar op enkele honderden meters naderden en na een kort vuurgevecht tot een bajonetaanval overgingen.

We hopen niet te veel woorden te hebben gebruikt, om weer aan te tonen, dat het ons niet vreemd aandoet de laatste dagen geen berichten van belang te hebben ontvangen. Toch zijn er enige vermeldenswaardige feiten voorgekomen.

Zo schijnt het Belgische veldleger ten zuidoosten van Mechelen te zijn uitgevallen, daarbij de Duitse afdelingen, volgens Franse opgave drie divisies, terugslaande op Vilvoorde, wat tot gevolg schijnt gehad

te hebben, dat het vierde Duitse korps, richting Maubeuge marcherende, rechtsomkeert heeft moeten maken om de eigen afdelingen te hulp te komen.

Een aanmaning voor de Duitsers, om de tegenover Antwerpen achtergelaten troepen blijvend te versterken, wat zou moeten geschieden met reserveformaties, waarvan er nog vele in het vaderland beschikbaar zijn.

Het ligt voor de hand, dat de staande armée, de legerkorpsen, in eerste linie zullen worden gebruikt en het minder belangrijke werk aan reserveafdelingen zou worden overgelaten.

Longwy gevallen. Na wat we vroeger van deze vesting mededeelden, zal de lezer begrijpen, dat deze val ons niet verrast heeft.

Als laatste feit is te melden de veilige aftocht der Belgische vierde divisie (afdeling) uit Namen, richting Frankrijk. Veel kans, dat deze afdeling zich weer bij het Belgische leger kan voegen bestaat niet.

De slag om Mechelen.

Een onzer oorlogscorrespondenten meldt ons op 27 dezer van de Nederlandse grens:

Ik ben dinsdagmiddag van Antwerpen naar Mechelen vertrokken, waar op het ogenblik een grote veldslag om het bezit van Mechelen gevoerd wordt.

De trein ging door tot aan de "Oude God", het eerste plaatsje voorbij Antwerpen.

Van daar kon men nog te voet tot Mechelen geraken, tenminste zij, die het wagen durfden.

Ik ondernam dan ook de reis Oude God-Mechelen, en kwam onderweg vele vluchtelingen tegen, hun hebben en houden in grote bakken en rode doeken geknoopt, meedragend.

Terwijl ik onder het onophoudelijk gebulder der kanonnen verder trok, werd ik door de mensen met wantrouwende blikken bekeken, temeer daar ik de nationale kleuren niet in het knoopsgat of op een andere zichtbare plaats droeg.

Ik kwam zo verder trekkende, door het dorp Kontich, waar een grote Belgische legermacht ligt.

Nadat mijn pas goed nagezien was door de autoriteiten en mij gevraagd werd waar ik heen trok, kon ik mijn reis dan ook voortzetten en kwam te Duffel.

Ik moet nog vertellen, dat het vooral op mijn weg mijn aandacht trok, dat men tussen Antwerpen en Mechelen, grote voorbereidselen maakte, om de vijand te ontvangen.

Zo was men tussen Oude God en Kontich bezig om bomen over een grote uitgestrektheid om te kappen en vele villa's af te branden, met behulp van vele burgerwerkkrachten uit Antwerpen (allen Belgen van nationaliteit).

Toen ik de te Duffel kwam, was daar dan ook alles wat maar in de weg van de forten stond, met de grond gelijk gemaakt.

Van de vijand is daar echter nog niet veel te merken, dan alleen het kanon, dat onophoudelijk dondert. Van Duffel ging het op Walem, waar een zeer machtig Belgisch fort is.

Dat fort, dat de vijand rond Mechelen geducht bestookt, mocht ik van de dienstdoende commandant niet passeren.

Zelfs werd mij gezegd dat ik in het belang van mijn eigen veiligheid naar Antwerpen terug moest, maar ik wilde, het koste wat het wilde, naar Mechelen, om de oorlog van meer nabij te zien, al was dat dan ook niet zonder gevaar.

Ik was dus verplicht een eind terug te lopen en over Walem dorp naar Muizen, een voorstad van Mechelen te gaan. Om 7 uur 's avonds kwam ik daar aan.

Muizen is door het bombardement erg geteisterd en vele huizen zag ik hier in puin. De bewoners waren met achterlating van alles gevlucht, velen waren er ook gedood en gekwetst, die allen naar Antwerpen overgebracht waren.

Hier was echter niet één Duitser gezien en te Mechelen ook niet.

Men kan dus gerust het bericht van sommige bladen logenstraffen, die het praatje de wereld instuurden, dat Mechelen door de bevolking verlaten was en de Duitsers meester waren van de situatie.

Rond Mechelen en wel van de kanten van Vilvoorde en Epegem rukken echter enorme troepenmachten uit de richting Brussel komende naar Mechelen op, en verspreiden schrik en angst onder de bevolking.

Maandag en ook dinsdag, de hele dag tot gistermorgen woensdag toe, is Mechelen door de Duitsers bestookt. En hoewel er vele doden en gewonden in Mechelen en omstreken waren, hebben de Duitsers toch terug moeten trekken, daar zij hevig beschoten werden door de kanonnen van het fort Walem en van de forten van Willebroek.

Van een geregelde troepenopmars, zoals bij Luik en Namen, was hier in Mechelen geen sprake. Het waren meer ongeregelde troepen, uhlanen, kurassiers en voetvolk met mitrailleurs en wat kanonnen

gewapend, en naar een ooggetuige mij verzekerde, was hun sterkte naar schatting niet groter dan een 10.000 man. Hoewel de Duitsers gisteren, woensdagmorgen, om 10 uur ongeveer, met vele doden en gewonden, die allen naar Brussel gevoerd zijn, afgezakt waren, zag het er in Mechelen treurig uit.

Vrouwen en kinderen vluchtten jammerend uit de stad en omstreken.

Maar vreselijker was de aanblik van de doden en de dodelijk verminkten, die gistermorgen in groten getale met speciaal daarvoor ingerichte wagons per spoor naar Antwerpen gevoerd werden.

Drie grote treinen met circa 1200 gewonden kwamen te Antwerpen in de Zuidstasie aan. Daar waren zowel burgers als militairen onder, maar het grootste gedeelte waren burgers.

Ik heb Mechelen gisterenmiddag om 3 uur verlaten, daar het voor mij voor het ogenblik niet mogelijk was verder te trekken.

Het is echter onmogelijk om van Mechelen naar Brussel te gaan, te voet of met de trein, daar de Duitsers de gehele weg van Mechelen tot Brussel toe bezet hebben.

Van verwoesting en vernieling van eigendommen van burgers langs deze route kan ik dan ook niets mededelen. Zoveel te meer heb ik gezien op mijn terugreis van Mechelen, naar Weelde grens over Turnhout.

Van Mechelen over Muizen tot Aarschot toe, is het treurig wat men allerwege ziet. Dezelfde ruïnes als in Visé en Moulant. In Aarschot en Beilchen, een dorpje op de weg naar hier heb ik de neus moeten dichthouden van de verpestende lijkenlucht ! Lijken zowel van

boeren als van Duitse militairen lagen hier dooreen. Het laatste dorpje is geheel verlaten.

Ik dankte de hemel dat ik uit dat oord van verschrikking weg was, en volgde van Beilchen de weg tot ik de trein naar Weelde grens kon nemen om u deze brief te doen toekomen.

Ik vertrek morgen als het mogelijk is naar Gent, om over Oudenaarde naar Kortrijk te komen waar het hoofdleger van de Duitsers is, en waar ook grote slagen geleverd zijn. Tot dusver mijn bericht.

P.S. Ik vernam nog daarjuist dat er weer een grote Zeppelin hedennacht over Turnhout gevlogen is, in de richting Antwerpen.

De hele bevolking van Antwerpen verkeert nog sterk onder de indruk van de vreselijke aanslag van maandagnacht, en men is in Antwerpen algemeen van mening dat de Zeppelins terug zullen komen, maar nu niet met één maar meer.

Ook kan ik nog mededelen, dat het jacht van de koning onder stoom ligt, om zo nodig de koningin en de beide prinsen naar Engeland over te brengen. Al de huizen in de omtrek van de Meir, waar het koninklijk paleis ligt, zijn op last van de overheid ontruimd en de politiewacht is verdubbeld.

Heel het gedeelte van de Meir vanaf de Twaalfmaandenstraat (Beurs) is afgezet en afgesloten voor verkeer tot aan de grote magazijnen van Tietz toe, een afstand van ongeveer 300 m.

Op hoog bevel zijn ook in Antwerpen alle publieke gemakkelikheden gesloten. De winkels en magazijnen moeten om 8 uur 's avonds dicht en al het licht, zelfs van lantaarns, wordt gedoofd.

Ik kan ook nog uit goede bron mededelen, dat vanwege de overheid en de militaire autoriteiten een streng onderzoek geopend is, om na te gaan waarom de forten geen maatregelen hadden genomen om de doortocht van de Zeppelin te beletten. Algemeen gelooft men dat de kanonniers van de forten in en rond Antwerpen in diepe nachtrust verkeerden en zij hun fout eerst bemerkten toen de Zeppelin zijn moorddadig werk reeds grotendeels verricht had.

Inderdaad heb ik persoonlijk na de eerste vier hevige ontploffingen pas geweerschoten gehoord, maar toen was het reeds te laat en dreef het luchtschip met tamelijke snelheid in de richting van Brussel.

De Nieuwe Gazet (van Antwerpen) van donderdag bevat de volgende bijzonderheden over het vechten bij Mechelen op woensdag:

De Duitsers die, zoals men weet, dinsdag tot achter Vilvoorde teruggeslagen waren, zijn gisteren, bij het kriecken van de dag met nieuwe versterkingen teruggekeerd.

Naar uit een officiële mededeling van gisterenavond blijkt, zouden zij geen versterkingen ontvangen hebben uit Duitsland, maar een gedeelte van hun legermacht, die reeds op weg naar Frankrijk was, naar Mechelen hebben doen terugkeren.

In ieder geval, woensdagmorgen rond 5 uur begon de aanval, waaraan door onze troepen met een grenzeloze doodsverachting het hoofd werd geboden. Het was de hele lange dag een vreselijke slachting. Men verzekert, dat tussen Mechelen en Vilvoorde de lijken liggen tot op manshoogte.

De vijand heeft onberekenbare verliezen geleden. Ganse regimenten liggen geveld. Ook aan onze kant waren de verliezen zwaar. Het regiment der grenadiers in het bijzonder werd zwaar beproefd.

Rond 6 uur waren de Duitsers tot achter Vilvoorde teruggetrokken en keerden onze troepen naar Mechelen terug. Met een hardnekkigheid zonder weerga hebben onze dappere Belgen de Duitsers teruggehouden op de zuidelijke boord van de vaart naar Leuven.

De vijand had echter een talrijke macht grof geschut opgesteld tussen Mechelen en Epegem, en richtte zijn vuur op de stad, die zwaar beschadigd werd.

Verskillende dorpen in de omtrek van Mechelen werden verwoest en overal vluchtten de bewoners, wat ze lopen konden, om nog tot Antwerpen te geraken. Om de vluchtelingen weg te helpen, werden zoveel als maar doenbaar was, treinen naar Antwerpen ingericht.

De arme mensen vluchtten met alles wat hun het eerst onder hand viel. In de stasie echter leidde die paniek niet tot grote verwarring. Iedereen werd in de treinen geborgen en binnen de kortst mogelijke tijd naar Antwerpen overgebracht.

Te Brussel.

Victor Boin, een inwoner van Brussel, heeft dinsdag met een pas de stad per rijwiel kunnen verlaten en nu aan de Belgische bladen het volgende verteld over de toestand daar:

De stad is in volstrekte zin in staat van beleg. Op alle hoeken der straten staan schildwachten met geladen geweer en gevelde bajonet. Op openbare plaatsen staan wachten, en op kruispunten dubbele. Kazernes, stasiegebouwen, het midden-postbureel, op het Muntplein, de scholen, het huis des Konings op de Grote Markt en andere gemeentegebouwen, alsmede de hotels, zijn met Duitse soldaten overvol. Alleen in de voorsteden zijn zij ingekwartierd bij de burgers.

De dagbladen mogen niet verschijnen en het is verboden er binnen de stad te brengen. Deze is om kort te gaan, geheel geïsoleerd.

Zekere levensmiddelen zullen nog lang in voldoende hoeveelheid voorhanden zijn ondanks de aanwezigheid der vijandelijke soldaten, maar de boeren blijven thuis en men begint volkomen beroofd te zijn van melk, eieren, boter en groenten. De bakkers moeten het brood bakken zonder gist. Zij stallen het brood ook niet meer uit, want de winkels zijn gesloten. Alleen de klanten krijgen voor een dag brood. In het Volkshuis eisten de Duitsers 80.000 broden op. Een grote hoeveelheid werd opgeëist in de voornaamste bakkerijen. Gelijk men wel denken kan is er geen enkel openbaar gebouw meer open. Er zouden gedurende vijf dagen 600.000 Duitsers door en langs Brussel gepasseerd zijn. Dit getal lijkt ons echter overdreven, vooral met het oog op de schatting van Engelse correspondenten.

In de stad houden de soldaten zich rustig, maar gelijk te verwachten was, plunderen de soldaten in de buitenwijken de villa's en begaan er allerlei ongeregelheden. De wijnkelders waren welhaast geledigd. De Belgische vlag werd verscheurd. Bij een hoenderkweker stal men 600 kiekens, enzovoort.

Aan de kant van Tervuren werden verscheidene wielrijders, die waarschijnlijk niet gehoord hadden dat ze moesten stilhouden, beschoten. Twee van hen werden gedood. Dit geval staat op zichzelf. Personen van beider geslacht, dragers van de armband van het Rode Kruis, werden officieel gedwongen dienst te doen in de Duitse ambulancedienst.

Men werpt nabij de steenweg voor Mons in het veld verschansingen op, om zo nodig de voorbijgang der ruitery tegen te houden. Een aantal boeren uit de omtrek werden gedwongen dit werk met de soldaten te verrichten.

Iedereen heeft diepe bewondering voor de moed en de waardigheid waarmee de heer burgemeester in alle omstandigheden weet te handelen, voor de kalmte en orde waarmee hij waakt over het goede bestuur der stad.

Bij de eerste ontmoeting tussen generaal von Arnim en de heer Max, stak de eerste de burgemeester de hand toe. Deze wees de eer af met de woorden: Verontschuldig mij, generaal. Ik kan u niet als vriend behandelen.

In de loop van maandag werd de heer burgemeester gewaarschuwd dat tegen 8 uur 's avonds de termijn verlopen was voor de betaling der 50 miljoen oorlogsschatting. Hij deed opmerken dat de gemeentekas leeg was en toonde de borderellen welke klaar bewezen dat de fondsen gestort waren in de Antwerpse banken.

In de namiddag kreeg hij een brief, waarin hem betekend werd, dat er zekere maatregelen zouden te nemen zijn indien de stad haar verplichtingen niet nakwam.

De heer Max heeft als antwoord gegeven, dat hij de loop der gebeurtenissen moest afwachten.

De strijd aan de Frans Belgische grens.

In het telegram van dinsdag, deelt de correspondent van de Times te Parijs de volgende bijzonderheden mee over de voorlopige afloop van de strijd langs de noordelijke grens van Frankrijk en de vermoedelijke opmars van de Duitsers:

De aanvallende beweging van de bondgenoten langs het front van het noordelijke terrein heeft haar doel gemist, hetwelk was om de Duitse troepenmacht te Charleroi in tweeën te snijden: hier slaagden de Duitsers erin door hun overmacht in het voordeel te komen. De

verbonden troepen moesten uit de stellingen terugtrekken, en het verdere vechten aan die kant zal nu op Frans gebied plaatshebben.

De Engelse troepen, die op Bergen (Mons) steunden, hebben veel van de last van de drie laatste dagen te dragen gehad. Tegen hun stellingen ondernamen de Duitsers een vinnige aanval, die weerstaan werd met de taaie hardnekkigheid, die de Engelse carrés te Waterloo aan de dag legden. De verliezen der Engelsen zijn zwaar, twee van hun linieregimenten en een keurkorps van de ruitery werden in het bijzonder zwaar getroffen. In dit eerste gevecht heeft het Engelse expeditieleger echter de hoop en het vertrouwen, dat men erin stelde, gerechtvaardigd. Ooggetuigen van het begin van de aanval der Duitsers tegen Bergen zeggen, dat de Engelse artillerie beter bediend leek te worden dan die van de vijand.

De batterijen, die op de met bossen bedekte hoogten waren opgesteld, brachten de Duitsers zware verliezen toe. De Engelsen deden blijkbaar meer dan alleen stand houden. De uitslag van de slag langs de hele linie was echter een tegenslag voor de verbonden legers, en generaal Joffre achtte het geraden om zijn troepen achter de verdedigingswerken van de Franse grens terug te trekken.

De Duitsers zullen trachten om door de trouée van Stenay en aan die kant de forten van Verdun om te trekken. De gesteldheid van het terrein en de opvolgende linies van verdedigingswerken zullen echter verder oprukken bijzonder gevaarlijk maken. Tussen Montmédy en Mézières kunnen zij het diep ingesneden dal van de Semois niet zonder zware verliezen overtrekken. De hoofdmacht zou vermoedelijk door het dal van de Samber trachten op te rukken. De doorgang wordt verdedigd door de versterkte stad Maubeuge, die, daar men de tegenwoordige oorlogstoestand voorzien had, reeds lang het oogmerk is geweest van de vestingbouwkundigen.

Maubeuge is altijd beschouwd als het voornaamste steunpunt voor het Engelse expeditieleger in Frankrijk. De voornaamste forten aan de rechteroever van de Samber zijn Rocq, Cherfontaine, Bourdieu en , aan de linkeroever Grevaux, Loveau, Merieu en Boussois. Al die forten zijn de laatste jaren geducht versterkt. De stad zelf is omringd door de vestingwerken van Vauban. In de richting van Valenciennes hebben de verdedigingswerken niet veel te betekenen, en de fortificaties van Rijsel dagtekenen van vóór 1870.

Langs de hele noordoostelijke grens van Frankrijk zijn de verbonden legers in goede orde teruggetrokken op stellingen, die zij bezet zouden gehouden hebben, als de inval in België de krijgsverrichtingen aan de overzijde van de grens niet nodig gemaakt had. De positie van Frankrijk en van haar bondgenoten behoeft dus geen ongerustheid te baren.

Een fietstochtje naar Luik.

Een onzer correspondenten schrijft ons:

Ter geruststelling van velen in Holland, die met bezorgdheid de laatste tijd gedacht hebben aan hun familie of kennissen in Luik, moge het volgende dienen.

Na een pas bij de Duitse consul gehaald te hebben, fietste ik gisterenmorgen (26 augustus) van Maastricht naar Luik, vol spanning wat ik te zien zou krijgen van die woestijn, waarin het schone landschap tussen onze grenzen en Luik moest zijn veranderd, gelijk ik overal gelezen had. Ik koos het bekende rijwielpad langs het kanaal, met zijn prachtige onafgebroken hoge bomenrijen, een genot voor toeristen. Nabij Lixhe ontmoette ik de eerste Duitse post, die mij op vertoon van mijn pas ogenblikkelijk doorliet. Niet ver daarvandaan, aan het water, ligt een grote fabriek met hoge schoorstenen; een

ervan was half afgeknapt, maar de vier overige rezen rustig omhoog. Weinig vermoedde ik toen, dat die ene gebroken schoorsteen het enige zou zijn op mijn gehele tocht naar Luik, wat ik van oorlogsverwoestingen te zien zou krijgen.

Ik reed verder door het vruchtbare Maasdal, overal links en rechts rondziende naar afgebrande huizen, naar platgeschoten dorpen; doch niets daarvan. Het zag er alles uit als vroeger, als altijd. Op de uitgestrekte velden tussen kanaal en Maas waren de boeren druk aan het oogsten; voor de huizen zaten vrouwen kousen te breien; kinderen speelden langs de weg. Bij elke brug over het kanaal was een wachtpost, waar ik even af moest stappen; daar lagen enige soldaten in het gras te slapen, anderen zaten in groepjes te kaarten, en enkele kwam eens naar mij toe gekuierd om naar nieuws te vragen

Onder de grote, geheel ongedeerde voetbrug bij Herstal ging ik door, en steeds meer naderde ik Luik; Luik, het oord van verschrikking! Zou ik er binnen kunnen komen zonder bijzondere vergunning? En welke voorzorgen zou ik moeten nemen, om er weer veilig uit te geraken? Daar wandelden enige Luikse jongens gearmd met aardige fabrieksmeisjes; ginds speelde een jonge moeder achter een boom kiekeboe met haar kleine. Was ik hier vlakbij Luik?

Het fietspad was ten einde, ik moest over een sluis en eer ik het wist was ik reeds op de Quai St. Léonard. Een troepje soldaten was aan het exerceren, ten genoeg van het publiek. Van aanhouding bemerkte ik niets. Ik reed de stad in; overal militairen, te voet, op de fiets, in automobielen en rijtuigen. Maar overigens alles in volmaakte rust. De trams reden weer; Luikse politieagenten wandelden door de straten.

Het tiental huizen, in de rue de l'Université in de as gelegd, brandde nog wat na; maar ook daar keek niemand meer naar. Men scheen

aan alles al lang gewend. Een eindje verder werd de straat afgezet en moest alle verkeer stilstaan, daar men een foto wilde nemen van het Duitse Rode Kruis vóór het universiteitsgebouw; elke Luikenaar, die haast had, moest maar even wachten tot de groep genomen was!

Op de Place du Marché bezocht ik een vijftienjarig meisje, dat ik naar haar angstige ouders in Hollands Limburg wilde terugbrengen. Ze lachte mij uit. Waarom zou ze nu nog weggaan? Het was toch alles even rustig hier! “Maar heb je dan niet vreselijk in angst gezeten?”, vroeg ik. “Och wat”, zei ze toen, “we hebben alleen schieten gehoord, dat was alles!”

Aanvankelijk ging ik terug zoals ik gekomen was; maar bij Herstal passeerde ik de brug, om te zien of ik langs de grote heirweg aan de overzijde der Maas ook andere indrukken zou krijgen. Ik kwam door Wandre, de inwoners zaten er overal rustig voor de deur, of hielden een praatje met de Duitse soldaten. Nergens een beschadigd huis of iets anders, dat aan vreselijke krijgsbedrijven herinnerde. Heerlijk was het langs de brede, gladde weg vlak langs de rivier! De vele villa's, hoog op de rotsige heuvels rechts, lagen ongedeed in de zonneschijn. Ik kwam door Argenteau, hier was de brug over de Maas vernield, doch het hele dorp zag er uit als altijd.

Maar Visé dan? Ja, Visé was verschrikkelijk; behalve een enkele buitenwijk, totaal in de as gelegd. Doch de beschrijving daarvan is al uitvoerig gedaan. Enige achtergebleven soldaten ruimden de puinhopen uit de straten.

Natuurlijk wil ik met het voorgaande niet zeggen, dat het land voor Luik in het geheel niet geteisterd is door de oorlog; verre van dien. Er zijn, dat spreekt vanzelf, hier en daar oorden genoeg, waar men nog lang aan de vreselijke strijd, die hier gestreden is, zal herinnerd worden. Maar tegenover de ontzettende voorstellingen, die men zich

thans veelal maakt van deze streek, mogen mijn gisteren opgedane indrukken wel eens gesteld worden.

Ieder belanghebbende wete dus, dat elke Nederlander thans zonder enige moeite in Luik kan komen; en tevens, dat in die stad volkomen rust en veiligheid heerst.

Wederwaardigheden van een oorlogscorrespondent.

Men schrijft ons uit Bergen op Zoom op 27 augustus:

Van mijn doel om enigermate getuige te zijn van de grote slag in Zuid-België, ben ik altijd nog even ver verwijderd. Of liever, ik ben er misschien nog verder van af. Want de geringe welwillendheid tot dusver door de oorlogvoerende partijen aan de oorlogscorrespondenten betoond, is nog geringer geworden. Men ziet ze liever niet en worden ze gezien, dan stelt men ze onmiddellijk gelijk aan verdachten.

Toch heeft men nog geen klagen, betrekkelijk. Als men nagaat, dat de buitenlandse correspondenten in de zich in staat van oorlog bevindende provincies van ons land niet meer toegelaten worden, dan is het nog mooi, dat de oorlogvoerende landen zo zachtjes optreden. Op beleefde, maar besliste wijze worden de heren, die naar het front toe willen, telkenmale teruggestuurd, zodra men uitvindt, dat ze kranten vertegenwoordigen. In de stelling Antwerpen schijnt men nu het scherpst op hen te letten.

Ten einde, als verschillende keren teruggestuurde, niet in grotere moeilijkheden te komen, heb ik me dinsdag gewend tot de militaire autoriteiten in Aken, met het verzoek, mij toe te willen staan over Luik naar Brussel te trekken.

Ik ben daartoe in Maastricht in een autobus gaan zitten, die indertijd goed geweest is. Lang voor het vertrek was de wagen overladen en bij iedere halteplaats moesten telkens weer mensen afgewezen worden, die mee wilden. Het volgeladen gevaarte zeilde scheef langs steile wegen, helde angstwekkend als het een hoek omging, en toen we 's avonds in Vaals stonden te wachten tot de auto op zou dagen om ons weer naar Maastricht te brengen, bereikte ons eindelijk de tijding, dat de wagen ergens langs de weg ondersteboven lag.

Zou er een bijzondere reden zijn waarom in Holland alle beperkte verkeer zo in de war is? Terwijl in België de mensen in de straten bij honderden tezamen stonden om de geweldige tegenslagen van de oorlog te bespreken en dus ieder in de grootste wanhoop was, vertrokken de treinen, die moesten vertrekken, precies op tijd. Gisternacht kwam de trein, die om half twaalf in Bergen op Zoom had moeten zijn, daar om half twee aan. Dit is slechts één staaltje.

Ik had op mijn tocht naar Aken het betrekkelijke ongeluk, de grens te passeren in gezelschap van twee persfotografen, want, waar de legerautoriteiten bang zijn voor correspondenten, voor fotografen is de vrees nog oneindig groter. Aan de grens werden we dus onmiddellijk aangehouden en werd ons de boodschap gedaan, dat men de toestellen in beslag nam om ze naar Aken op te sturen, om daar de platen te ontwikkelen. Werd daar niets verdachts op gevonden, dan konden de fotografen naar Aken komen om hun toestellen in ontvangst te nemen.

Men begrijpt, hoe de fotografen keken, die ook alleen maar waren gekomen om permissie te vragen om België in te gaan. Maar na lang praten hadden de Duitse officieren de welwillendheid er iets op te vinden. We zouden met z'n drieën naar Aken gezonden worden onder geleide van een soldaat en dan moest men daar maar uitmaken wat er eventueel met ons diende te gebeuren.

Zoiets klinkt nu nooit opwekkend, zelfs niet als het voor de tiende keer is, dat men zo'n boodschappen ontvangt: "Naar Aken opsturen", dat was hetgeen toegepast werd op alles, dat een beetje erger dan gewoon verdacht was.

Het was me dus een pak van mijn hart, toen de soldaat ons in ik weet niet welk gebouw bracht en we daar ontvangen werden door een joviale meneer, die ons inlichtte waar de Hollandse consul woonde, waar we lekker konden eten, maar die zei, geen toestemming te kunnen geven België in te trekken. Op eigen risico konden we het natuurlijk ondernemen, maar zelfs een bewijsje, dat we bij hem geweest waren, kon er niet op overschieten.

Toen hebben we ons getroost met te eten in het restaurant, dat ons was aanbevolen door de vriendelijke heer, en verder hebben we Aken doorkruist. Op de Friedrich-Wilhelm-Platz, waar het anders zo grootsteeds gezellig kan zijn, was het nu opvallend stil. En wat nog passeerde, waren militaire auto's en dames. Heren zag men er haast niet. Het viel me op, hoeveel vrouwen in de rouw waren onder die stil voortgaande wandelaarsters. De talrijke winkels, waar rouwstoffen geëtaaleerd werden, maakten het aanzien niet vrolijker.

Nadat we in Vaals nog even bij de Duitse commandant geweest waren, die ons toestond naar Holland terug te keren, bleven we over de grens wachten op de autobus ... die niet kwam. Tegen flink geld vonden we eindelijk een chauffeur bereid, ons in zijn lege auto mee naar Maastricht te nemen, en als ik nu aan Aken terugdenk, dan zie ik voor me een spoorwegviaduct waar we onderdoor gingen en waar boven overheen reed een eindeloze trein met open wagens waarop gepantserde automobielen. Daar vlak achter een niet te tellen aantal versierde goederenwagens vol juichende soldaten. En hoog in de lucht een "Taube", die snel zuidwaarts dreef.